

Έκθεση βιβλίου

“Περί Φύσιος Ανθρώπου. Ανατομία και Φυσιολογία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα”.

Επιμέλεια έκδοσης: Ε. Χριστοπούλου-Αλετρά
εκδ. Σιώκης, Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2002.

Η βιβλιοπαρουσίαση αυτή έγινε στα πλαίσια του 1ου Συνεδρίου Ιστορίας της Ιατρικής, 22-23/11/02 (Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης), που οργανώθηκε από την Πανελλήνια Εταιρεία Ιστορίας της Ιστορικής.

Ο τίτλος του βιβλίου Περί Φύσιος Ανθρώπου προέρχεται από μία πραγματεία της Ιπποκρατικής Συλλογής και υποδηλώνει την αρχή της Επιστημονικής Ιατρικής στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα δίνει έμφαση στις επιστημονικές αναζητήσεις από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Πρόκειται για την πρώτη θεματική μελέτη Ιατρικών εκδόσεων που ξεκίνησε η Πανελλήνια Εταιρεία Ιστορίας της Ιατρικής και αφορά τους δύο βασικούς κλάδους της Ιατρικής Επιστήμης, την Ανατομία και τη Φυσιολογία.

Η κα Χριστοπούλου-Αλετρά επιμελήθηκε την έκδοση με ζήλο και ιδιαίτερη ευαισθησία και το αποτέλεσμα ήταν εξαιρετικό, όπως θα διαπιστώσουν και οι αναγνώστες του βιβλίου, από τις πρώτες κι’ όλες σελίδες. Με εξαιρετική επιμέλεια επίσης συγκέντρωσε πολλά σπάνια ελληνικά επιστημονικά ιατρικά συγγράμματα, του 19ου κυρίως αιώνα, που αφορούν σημαντικά ανατομικά όργανα και συστήματα, όπως το Κ.Ν.Σ., το κυκλοφορικό, την απεικόνιση, την ορολογία τους, από ανατομική και λειτουργική σκοπιά, τα οποία καταλογράφησε.

Εξαιρετικοί συνάδελφοι, επιμελήθηκαν, ταξινόμησαν σε περιόδους χρονολογικά, από την αρχαιότητα μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα, διατυπωμένες απόψεις που αφορούν στο θέμα. Εξ αυτών μπορεί να διαπιστώσει κανείς, αφενός την επιστημονική δραστηριότητα της κάθε εποχής, αφετέρου να θαυμάσει τους πρωτοπόρους εκείνους ερευνητές που σφράγισαν με τις έρευνες

τους την Ιατρική επιστήμη.

Στην έκδοση περιέχονται μελέτες ονομαστών Ιατρών, Βιολόγων, ερευνητών και Ιατροφιλοσόφων της κάθε εποχής, όπως ο Ιπποκράτης, ο Αλκμαίων ο Κροτωνιάτης, ο Ηρόφιλος, ο Ερασίστρατος, ο Γαληνός, ο Da Vinci, ο Vesalius, ο Fallope και μετά τον 17ο αιώνα ο Harvey, ο Willis, ο Ridley, ο Monro, ο Petit, ο Santorini, ο Genari, ο Sommering και άλλοι πολλοί μέχρι τον 19ο αιώνα, που με τις ανακαλύψεις τους έθεσαν τις βάσεις της Ιατρικής επιστήμης.

Από τότε μέχρι σήμερα, έχουν αλλάξει πολλά, κανείς όμως δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι οι θεμελιώδεις αρχές της Ανατομίας και της Φυσιολογίας, που διατυπώθηκαν από τους πρωτοπόρους ερευνητές, διατηρούνται και στην εποχή μας, αποτελώντας το πρώτο σκαλοπάτι για τις μετέπειτα έρευνες. Γι’ αυτό και εμείς οι σημερινοί Ανατόμοι παρομοιάζουμε την Ανατομία με την

κλασική μουσική και θεωρούμε καθήκον μας να διαφυλάξουμε και να ταξινομήσουμε τον τεράστιο αριθμό των συγγραμμάτων που κληρονομήσαμε και αποτελούν θησαυρό για την Ιατρική επιστήμη.

Η έκδοση αυτή αποτελεί επίσης φόρο τιμής προς αυτούς που σε τόσο αντίξοες συνθήκες για την εποχή τους, όπως η έλλειψη εποπτικών μέσων, ο κίνδυνος της υγείας τους από την ανατομή ζώων και πτωμάτων, η ανακοίνωση αποτελεσμάτων ερευνών, που δεν συμφωνούσαν με τις κρατούσες αντιλήψεις και θεωρούντο βλασφημίες ή μαγείες, ακόμη οι νομοθεσίες που εξέφραζαν τις θεοκρατικές αντιλήψεις των εποχών και πολλές φορές τους οδηγούσαν σε δίκες, με κίνδυνο ακόμη και της ζωής τους, δεν δίστασαν να συνεχίσουν τις έρευνές τους και δεν έγινε εφικτό να καταπνίξουν την αγάπη τους για την έρευνα και τη γνώση.

Τέλος θέλω να συγχαρώ και δημόσια την κυρία Ελένη Χριστοπούλου-Αλετρά για την αρτιότητα της έκδοσης και να κάνω την ευχή να ακολουθήσουν και άλλες παρόμοιες εκδόσεις από την Πανελλήνια Εταιρεία Ιστορίας της Ιατρικής.

Τσικάρας Προκόπιος,
Αν. Καθηγητής Ανατομικής Α.Π.Θ.

Ρόνι Αλάσορ

«Διαταγή: Εκτελέστε τους αιχμαλώτους»
Καστανιώτης 2001

«Γροθιά στο στομάχι» για κάθε Έλληνα και για κάθε άνθρωπο που αισθάνεται Άνθρωπος το βιβλίο «Διαταγή: Εκτελέστε τους αιχμαλώτους!» του Ρόνι Αλάσορ (Εκδόσεις Καστανιώτη). Ο συγγραφέας, Κούρδος στην καταγωγή, ζει εδώ και πολλά χρόνια αυτοεξόριστος στην Νορβηγία εργαζόμενος ως δημοσιογράφος. Μετά από επίπονες προσπάθειες 4 ετών, αφού όργωσε όλη την Ευρώπη, συγκέντρωσε τις μαρτυρίες των Τούρκων στρατιωτών που έλαβαν μέρος στον Αττίλα 1 και 2. Έτσι μας παρουσιάζει μία εικόνα από την «άλλη πλευρά». Έπειτα από μια εισαγωγική εκτενή αναφορά στην ιστορία της Κύπρου, το κύριο μέρος του βιβλίου περιλαμβάνει τις επώνυμες αναφορές Κουρδικής ως επί το πλείστον καταγωγής στρατιωτών που έζησαν από κοντά τα γεγονότα. Όσων τουλάχιστον δέχτηκαν να μιλήσουν.

Όλο το βιβλίο είναι μία καταγγελία για την βαρβαρότητα του Τουρκικού στρατού, που ασκείται πρώτα στους ίδιους τους στρατιώτες του. Όλοι οι μάρτυρες αναφέρουν πως μόλις πήραν την πρόσκληση για στράτευση, το πρώτο πράγμα που σκέφτηκαν ήταν να φυγοστράτισουν. «Το να καταταγείς στον Τουρκικό στρατό, όπως και παλιότερα στον Οθωμανικό, σημαίνει για πολλούς θάνατο και ταξίδι χωρίς επιστροφή». Βρισιές, προσβολές και ανελέητοι ξυλοδαρμοί. «Αυτά που μας έκαναν δεν ήταν εκπαίδευση, αλλά βασανιστήρια». Τα ξεπροβοδίσματα των στρατευμένων από τους συγγενείς και συγχωριανούς θύμιζαν περισσότερο νεκρικές τελετές, λένε χαρακτηριστικά. Όταν αντιλήφθηκαν ότι επρόκειτο να σταλούν για να πολεμήσουν στην Κύπρο, η πρώτη τους σκέψη ήταν να λιποτακτήσουν. Παρά το γεγονός ότι είχαν προηγηθεί απηνείς αεροπορικοί βομβαρδισμοί και παρά την σαφή υπεροπλία που διέθεταν, τους είχε καταλάβει δέος απερίγραπτο. Καταρρέει έτσι η εικόνα του αγέρωχου και ατρόμητου Τούρκου στρατιώτη.

«Παντού γύρω μας μια κόλαση φωτιάς. Καλλιέργειες, αγροικίες, τα πάντα καίγονταν... Πού ήταν η πειθαρχία και ο αυτοέλεγχος που μας είχαν διδάξει;... Οι περισσότεροι χάσαμε τις ομάδες μας και, τρέχοντας στα τυφλά, προσπαθήσαμε να βρούμε ένα οποιοδήποτε μέρος να κρυφτούμε». «Η πρώτη φάση της εισβολής στην Κύπρο, τελείωσε με φιάσκο... Αν η Ελλάδα είχε τότε επιχειρήσει να απαντήσει με στρατιωτική επέμβαση, πιστέψτε με, όχι μόνο δεν θα είχε καταλάβει ο τουρκικός στρατός το μισό νησί, αλλά επιπλέον θα είχε τεράστιες απώλειες. Η «επιτυχία» μας στηρίζεται στο ότι δεν υπήρξε οργανωμένη αντίσταση από την πλευρά των Ελλήνων».

Την τιμή της επίσημης Ελλάδας διέσωσαν οι μεμονωμένες αντιστάσεις που προέβαλλαν Έλληνες και Ελληνοκύπριοι. «Μια μικρή ομάδα Ελλήνων μαχητών που ήταν κρυμμένοι πίσω από τον λόφο είχε πολεμήσει σαν ένας στρατός εναντίον μας μέχρι το βράδυ. Αφού μας προκάλεσαν σοβαρές απώλειες και μας έκαναν να φτύσουμε αίμα στην κυριολεξία, όταν βράδιασε, εκμεταλλευόμενοι το σκοτάδι, έφυγαν και χάσαμε τα ίχνη τους». Αν η Ελλάδα τότε —και μετά— είχε σι' αλήθεια πολεμήσει ...

Το τι επακολούθησε είναι γνωστά σε όλους. Όλοι οι μάρτυρες συμφωνούν ότι έγινε όργιο λεηλασιών, βανδαλισμών, πράξεων βαρβαρότητας,

βιασμών, ομαδικών εκτελέσεων αμάχων. Σε πολλές περιπτώσεις αναφέρονται τα ονόματα των δραστών. Γι' αυτούς φυσικά, εάν και αποδεδειγμένα εγκληματίες πολέμου, δεν πρόκειται να στηθεί κανένα Ειδικό Διεθνές Δικαστήριο. Ούτε φυσικά περιμένουμε η επίσημη Ελλάδα να θέσει τέτοιο θέμα. Πάνω απ' όλα η Ελληνοτουρκική φιλία.

Το πλιάτσικο δεν είχε τελειωμό. Αφού οι στρατιώτες πλιατσικολογούσαν ό,τι έβρισκαν μπροστά τους, στην συνέχεια τους πλιατσικολογούσαν οι αξιωματικοί και οι διοικητές τους. Οι οποίοι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι μάρτυρες, γύρισαν στην Τουρκία πολύ πλουσιότεροι. Αλλά και οι Τουρκοκύπριοι γνώρισαν την «περιποίηση» του Τουρκικού στρατού. «Στην αρχή μας δέχτηκαν καλά, σαν ήρωες και απελευθερωτές» λένε. «Μας ταΐζανε και μας περιποιόντουσαν». Οι ατιμίες, όμως, που κάνανε σε βάρος τους ήταν τέτοιες «που ούτε οι Ελληνοκυπριακές ομάδες ατάκτων δεν είχαν τολμήσει να κάνουν στο παρελθόν».

«Μια άλλη πτυχή που παραμένει επιμελημένα κρυφή είναι η εκτέλεση ορισμένων αξιωματικών από τους ίδιους τους στρατιώτες τους, εξαιτίας της βαναυσότητας και των βασανιστηρίων, στα οποία τους είχαν υποβάλλει». Όταν μία τέτοια καταγγελία προέρχεται από έναν καθαρόαιμο Τούρκο υπολοχαγό, αποκτά ασφαλώς ιδιαίτερη βαρύτητα.

Το μεγαλύτερο, βέβαια, μερίδιο της βαρβαρότητας το εισέπραξαν οι Ελληνοκύπριοι. Αγράμματοι οι περισσότεροι στρατιώτες, ποτισμένοι με την προπαγάνδα και την πλύση εγκεφάλου που τους είχαν κάνει, προσπαθούσαν να κερδίσουν μία θέση στον παράδεισο σκοτώνοντας όσους περισσότερους Γκιαούρηδες, όπως τους προέτρεπαν οι ανώτεροί τους. Έστω και άμαχους, ηλικιωμένους και παιδιά.

«Στο χωριό Μόρα (Μέριτς), κοντά στην Λευκωσία, εκτελέστηκαν ομαδικά 100 περίπου Έλληνοκύπριοι... ηλικιωμένοι, γυναίκες και παιδιά. Μετά την απάνθρωπη εκείνη σφαγή, τα πτώματα έμειναν άταφα για περίπου μία εβδομάδα... Μετά οι διοικητές μας, που φοβήθηκαν ότι τα μικρόβια θα προκαλούσαν επιδημίες, έδωσαν εντολή να ταφούν τα πτώματα... Με μια μπουλντόζα, που μας δόθηκε γι' αυτό το σκοπό, ανοίξαμε ένα μεγάλο λάκκο και πετάξαμε μέσα τα νεκρά διαμελισμένα σώματα, που βρίσκονταν σε προχωρημένη σήψη... Ο ομαδικός τάφος βρίσκεται λίγο έξω

από το χωριό, κοντά σ' ένα ρέμα. Ακόμα θυμάμαι πάρα πολύ καλά αυτό το μέρος. Θα μπορούσα να πάω ακόμα και σήμερα και αν χρειαστεί να το εντοπίσω. Εκεί, μέσα σε αυτόν τον ομαδικό τάφο, υπάρχουν εκατό περίπου άνθρωποι, για τους οποίους δε γνωρίζει κανείς τίποτα».

Το βιβλίο είναι γεμάτο τέτοιες αφηγήσεις. Οργή και πίκρα γεννάει η ανάγνωσή του. Οργή γιατί τότε δεν πολεμήσαμε. Οργή γιατί δεν πληρώσανε αυτοί που έπρεπε να πληρώσουν. Οργή γιατί ξεχάσαμε τους αγνοούμενους. Οργή γιατί ξεχάσαμε ότι πρόκειται για θέμα εισβολής και κατοχής ενός κυρίαρχου κράτους. Οργή γιατί τα παθήματα δεν μας γίνανε μαθήματα. Η Άγκυρα και οι Φίλοι μας ακολουθούν την ίδια τακτική. Πρώτα συμπαράλιάζουν την άμυνα μας, υπονομεύουν κάθε δυνατότητα αντίστασης, με την συνειδητή ή ασυνείδητη βοήθεια των απαραίτητων Εφιαλτών, και μετά εκ του ασφαλούς επιτίθενται. Οι συνεχείς υποχωρήσεις και παραχωρήσεις μας, η αναγνώριση «ζωτικών συμφερόντων» και «συνοριακών διαφορών» (!!!) με την γείτονα, και τα ζειμπέκικα, ασφαλώς δεν είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης της Απειλής. Οι Τούρκοι στρατοκράτες καταλαβαίνουν μόνο μία γλώσσα. Αυτήν που πολύ εύστοχα αφηγούνται στο βιβλίο του Ρόνι Αλάσορ οι Τούρκοι στρατιώτες: «Αν οι Έλληνες είχαν πολεμήσει...». Την γλώσσα της πυγμής.

Διαβάστε, διαδώστε αυτό το βιβλίο. Ολιγοσέλιδο και φθηνό. Αγοράστε περισσότερα αντίτυπα και μοιράστε τα σε φίλους και γνωστούς. Και πάνω από όλα ΑΦΥΠΝΙΣΘΕΙΤΕ.

Κωνσταντίνος Χατζηγώγος

Γ.Ν.Θ. «Γ. Γεννηματάς»

Η Θεσσαλονίκη κατά τον 14^ο αιώνα

Ήδη από τις αρχές του 13^{ου} αιώνα η Θεσσαλονίκη άκμαζε. Το εμπόριο και η ναυτιλία ελέγχονταν πλέον από την Γένοβα και την Βενετία, γεγονός που είχε αρνητικό αντίκτυπο για την Κωνσταντινούπολη ως κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου. Η Θεσσαλονίκη, όμως, που ούτως ή άλλως ήταν η δεύτερη σε μέγεθος πολιτεία του Βυζαντίου, ευρισκόμενη στο σταυροδρόμι των εμπορικών δρόμων της τότε εποχής ευνοήθηκε από την αλλαγή αυτή. Η απώλεια για την Βυζαντινή αυτοκρατορία της Συρίας και της Αιγύπτου

στα πρωτότερα χρόνια ήταν ένας επιπρόσθετος λόγος της εμπορικής και βιοτεχνικής της άνθησης.

Οι Βυζαντινές πηγές την χαρακτηρίζουν “πολυανδρούσαν”, “πολυάνθρωπον”, “ευανδρούσαν”. Ο πληθυσμός της, σύμφωνα με τους Βυζαντινούς χρονογράφους, τον 10ο αιώνα έφτανε τις διακόσιες χιλιάδες. Αργότερα, όμως, θα πρέπει να ήταν πολύ λιγότερος. Η πλειοψηφία των κατοίκων ήταν Έλληνες (Ρωμαίοι). Υπήρχαν και ξένοι: Σλάβοι, Βλάχοι, Γασμούλοι (Ελληνόφραγοι), Αρμένιοι και Εβραίοι. Από πολύ παλιά είχε ένα ιδιότυπο καθεστώς. Ήταν δηλαδή αυτόνομη πολιτεία. Είχε δικό της σύνταγμα και δική της σημαία, σύμβολο της αυτονομίας της. Επίσης ίσχυαν οι τοπικοί νόμοι (τα ψηφίσματα της γερουσίας και του δήμου), καθώς και ο νόμος των αποικιών, που ήταν το δίκαιο των περιοίκων (των ξένων και των γύρω αγροτών), γιατί η Θεσσαλονίκη ήλεγχε μεγάλη περιοχή. Μάλιστα για 25 περίπου χρόνια (1222-1246) είχε γίνει η πρωτεύουσα του Ελληνικού κράτους, που σχηματίσθηκε στην Μακεδονία με σύνορα που έφταναν ως την Αδριατική, την Θεσσαλία και την Θράκη (Αδριανούπολη).

Την πολιτική εξουσία ασκούσε ο διοικητής της, ο αντιπρόσωπος δηλαδή της κεντρικής κυβέρνησης. Παράλληλα, όμως, υπήρχε και η κοινοτική εξουσία, που ήταν η βάση του θεσμού της αυτονομίας. Η εξουσία αυτή αντιπροσωπεύονταν από την γερουσία που λέγονταν και σύγκλητος ή βουλή, και από την εκκλησία του δήμου, δηλαδή από τις λαϊκές συνελεύσεις, στις οποίες έπαιρναν μέρος όλοι οι ελεύθεροι πολίτες και γίνονταν όπως στα αρχαία χρόνια στο ύπαιθρο. Την εκτελεστική εξουσία ασκούσαν μαζί ο αυτοκρατορικός επίτροπος (διοικητής) και ο αντιπρόσωπος της γερουσίας.

Όπως και στις άλλες πόλεις υπήρχαν και στην Θεσσαλονίκη οι ελεύθεροι, οι δουλοπάροικοι και οι δούλοι. Οι ελεύθεροι χωρίζονταν σε δύο μεγάλες τάξεις, στους δυνατούς (ευγενείς, φεουδάρχες, ανώτερους κληρικούς, ηγούμενους κ.λπ.) και στο κοινόν (τις λαϊκές μάζες).¹ Ανάμεσα σ’ αυτές τις δύο τάξεις βρίσκονταν οι μέσοι (αστοί). Δεδομένου ότι η Θεσσαλονίκη είχε μεγάλη εμποροβιοτεχνική ανάπτυξη οι μέσοι έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην οικονομική και πολιτική ζωή της πόλεως. Οι μεγαλοβιοτέχνες, οι μεγαλέμποροι και οι μεγαλοκαρaboκύρηδες, πάντως, ήταν πιο κο-

ντά στους αριστοκράτες και συνεργάζονταν μαζί τους. Αγόραζαν, μάλιστα, τίτλους και αξιώματα και γίνονταν κι αυτοί από την μια μέρα στην άλλη αριστοκράτες.

Ο κλήρος ήταν πάντα με το μέρος των δυνατών. Τόσο οι ανώτεροι κληρικοί, όσο και οι καλόγεροι είχαν τσιφλίκια και μεγάλες περιουσίες. Φόρους, φυσικά, δεν πλήρωναν. Εκτός από τους δουλοπάροικους που χρησιμοποιούσαν για να τους καλλιεργούν τα απέραντα αμπελοχώρατά τους, είχαν και πολλούς δούλους. Ακόμα και η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου είχε δούλους, τους οποίους ονόμαζαν “αγιάδουλους”.

Παρά την μεγάλη άνθηση της πόλεως, ο πλούτος, όπως πάντα, ήταν συγκεντρωμένος σε λίγα χέρια. Οι πολλοί επένοντο. Οι κυβερνητικοί υπάλληλοι έκλεβαν, οι ευγενείς οργιάζαν, οι τοκογλύφοι έγδερναν στην κυριολεξία τον κοσμάκη, οι αισχροκερδείς με τα γνωστά τερτίπια τους αύξαναν τον πλούτο τους. Με την πάροδο του χρόνου όλο και περισσότεροι από τα λαϊκά στρώματα υπέφεραν από την πείνα και την ανέχεια.

Ήταν τέτοια η εκμετάλλευση ώστε ακόμη και οι φιλικά προς τους ευγενείς προσκείμενοι λόγιοι, όπως ο Καβάσιλας, ο Θωμάς Μάγιστρος, ο Δημήτρης Κυδώνης, ο Νικηφόρος Χούμνος, κατηγορίαζαν την στάση των δυνατών και την δικαστική παραλυσία και με υπομνήματα και αναφορές προς τη βασίλισσα Άννα και προς τον Μιχαήλ Παλαιολόγο ζητούσαν να παρθούν μέτρα για να σταματήσουν η αισχροκέρδεια και οι κάθε λογής αυθαιρεσίες και καταπιέσεις πριν γίνει κανένα μεγάλο κακό, όπως προφητικά λέγανε. Κακό, βέβαια, για τους ισχυρούς. Ακόμη και ο Γρηγόριος Παλαμάς, θεωρητικός των Ησυχαστών και σταθερός υποστηρικτής των αρχόντων κατέκρινε τους τρόπους με τους οποίους οι πλούσιοι γίνονταν πλουσιότεροι.

Στην Θεσσαλονίκη, όμως, περισσότερο από τις άλλες πόλεις φυσούσε δημοκρατικός άνεμος. Οι έμποροι και οι ναυτικοί μαζί με τα εμπορεύματα από την Ιταλία μεταφέρανε και τις δημοκρατικές ιδέες των Ιταλικών πόλεων. Ακόμη, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε, ότι οι δήμοι, που ήταν χωρισμένοι σε συντεχνίες - σωματεία, είχανε το δικαίωμα να οπλοφορούν και ότι η Θεσσαλονίκη είχε δικό της στρατό και ναυτικό από ντόπιους ελεύθερους πολίτες. Λαός που πεινάει και είναι οπλισμένος ασφαλώς δεν είναι ό,τι το καλύτερο για

τους εκμεταλλευτές του. Αυτοί, όμως, τυφλωμένοι από το πάθος τους για ισχύ και πλούτο δεν έβλεπαν το κακό που έρχονταν κατά πάνω τους και συνέχιζαν τον χαβά τους.

Το πιο σπουδαίο ήταν ότι στη Θεσσαλονίκη την εποχή εκείνη υπήρχε οργανωμένο πολιτικό κόμμα, το κόμμα των Ζηλωτών. Από έμμεσες πηγές, γιατί άμεσες μαρτυρίες για το πρόγραμμα του δεν διασώθηκαν, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το κόμμα των Ζηλωτών, τα σημαντικότερα ηγετικά στελέχη του οποίου προέρχονταν από τους ναυτεργάτες, που εργάζονταν στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης, έκφραζε τους πόθους και τις προσδοκίες των πλατύτερων λαϊκών στρωμάτων. Έτσι, η επιρροή του μέσα στον λαό ήταν πολύ μεγάλη. Αλλά και μέρος της μεσαιας τάξης, δηλαδή των αστών, τους υποστήριζαν. Γι' αυτό μερικοί διανοούμενοι στην αρχή τουλάχιστον ήταν με το μέρος τους. Με την πάροδο του χρόνου, καθώς τα πράγματα ζορίζονταν και οι αντιθέσεις οξύνονταν, οι συνθήκες μέσα στην πόλη και στις γύρω αγροτικές περιοχές γίνονταν όλο και πιο επαναστατικές. Όσπου στα 1342, απ' αφορμή το γεγονός ότι η άρχουσα τάξη θέλησε να ανεβάσει στον αυτοκρατορικό θρόνο τον σφετεριστή Ιωάννη Καντακουζηνό, ξέσπασε αυτό που πέρασε στην Ιστορία σαν Επανάσταση των Ζηλωτών. Ο λαός της Θεσσαλονίκης και της γύρω περιοχής με επικεφαλής τους Ζηλωτές επαναστάτησε, ανέτρεψε την ολιγαρχία και δημιούργησε δικό του καθεστώς, το οποίο, μετά από μία πολυκύμαντη και ταραχώδη πορεία, βάσταξε επτά ολόκληρα χρόνια (1342-1349). Με το θέμα, όμως αυτό, το οποίο κατά τη γνώμη μου κατέχει περίοπτη θέση στην Παγκόσμια Ιστορία θα ασχοληθούμε, ελπίζω, κάποια άλλη φορά.

Κωνσταντίνος Χατζηγώγος
Γ.Ν.Θ. "Γ. Γεννηματάς"

Η παραπάνω αφήγηση στηρίχτηκε κύρια στο αντίστοιχο κεφάλαιο του βιβλίου του Γιάννη Κορδάτου "Ακμή και παρακμή του Βυζαντίου".

¹ Τις λαϊκές μάζες οι Βυζαντινοί συγγραφείς τις αποκαλούν: πένητας, ελάσσους, συρφετώδη όχλον, αγενείς, ασύνετον γένος και άλλα τέτοια κοσμητικά. Οι ευγενείς τιτλοφορούνται ως άριστοι, ευπαίδευτοι, εύποροι, έκκριτον γένος, ευπατρίδα, συνετοί...

“ΠΑΡΑΚΤΙΟΣ ΠΙΑ Ο ΕΡΩΤΑΣ”

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΠΛΕΘΡΟΝ 2002

Νίκος Μυλόπουλος

Η ποίηση είναι συνώνυμη της μουσικής, τουλάχιστον ήταν στον καιρό της γένεσής της. Η ποίηση είναι χρώμα, δοσμένο με λέξεις, έτσι τυποποιείται σε παράλληλες γραμμές ως προς την ζωγραφική, ακόμη και τη γλυπτική καθώς έχει γωνίες, όψεις ερμηνείες, διαισθητική πρόσφαση στον προσλαμβάνοντα. Αλλά η ποίηση έχει και την συνεχή ροή της μουσικότητας, του υπονοούμενου, του διαφανόμενου και μόλις η μη αποκαλυπτόμενου καθώς τα σημεία της, τα σημεία του λόγου, του έντυπου και κάποτε του έναρθρου αφήνουν πολλές ερμηνείες, πολλές τομές, πολλά υπονοούμενα για και προς τον αναγνώστη. Που και πως χωρεί η βιωματική εκφώνηση, αυτού του τύπου του γραπτού λόγου. Και σε ποια φάση της ζωής, με ποιες εικόνες –το κάτοπτρο είναι πολυεστιακό και πολυ-διαθλαστικό– κατά συνέπεια ο αναγνώστης, ο προσλαμβάνων το στίχο πρέπει να θέσει σ' ενέργεια, ξεχασμένες ίσως λειτουργίες.

Διαβάζοντας τη συλλογή ποιημάτων του συναδέλφου και φίλου μου Νίκου Μυλόπουλου, στάθηκα πολλές φορές εκαστατικός, όπως σε παλιότερα χρόνια όταν δεν είχα καμιά τριβή με τις “τέχνες”. Και απόμεινα, στο θαυμασμό, όπως πολλές φορές προηγούμενα. Δεν μπορώ να κάνω τον κριτικό της τέχνης. Δεν είναι η ασχολία μου αλλά, ομολογώ συγκινήθηκα, τι –άλλο προκαλεί επιτέλους η ποίηση επιτέλους– από τους στίχους:

Ένα παράθυρο ανοιχτό
Στην κάτω αριστερή γωνία
τ' απομεινάρια της αγάπης
Στις άλλες τρεις
Άστρο κενό
από τους έρωτες
που δεν ήρθαν ακόμα.
Ένα παράθυρο ανοιχτό
να μπαινοβγαίνει η ζωή
να σε τρελαίνει

I.G.Z.

* * *

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΑΡΣΕΝΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ενώσεως Σμυρναίων προκηρύσσει το “Βραβείο Αντιγόνης Αρσένη”, με χρηματικό έπαθλο 5.000 ΕΥΡΩ, για τη συγγραφή ανέκδοτης μελέτης με θέμα την ιστορία της ελληνικής Ιατρικής στη Σμύρνη κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας μέχρι και το 1922.

Όροι Απονομής του Βραβείου

1. Η υποβαλλόμενη μελέτη εκτάσεως άνω των 100 σελίδων (χωρίς να υπολογίζονται τα ευρετήρια, η βιβλιογραφία και τυχόν πίνακες), σε τέσσερα δακτυλογραφημένα αντίγραφα, θα πρέπει να έχει ταχυδρομηθεί συστημένη προς την Ένωση Σμυρναίων (Σκουφά 71Α και Μασσαλίας, ΤΚ 106 80 Αθήνα) ή να έχει παραδοθεί επί αποδείξει στη Γραμματεία του Σωματείου μέχρι 30 Απριλίου 2004. Ο φάκελος αποστολής της πρέπει να φέρει μόνο μία φανερή επιγραφή (π.χ. κάποιο ρητό ή ψευδώνυμο). Τα στοιχεία του συγγραφέα (όνομα, επώνυμο, διεύθυνση και τηλέφωνο) αναγράφονται απαραίτητως σε σημείωμα που κλείνεται σε άλλο φάκελο αδιαφανή, καλά σφραγισμένο και συρραμμένο στην πρώτη σελίδα της μελέτης. Εργασία που υποβάλλεται κατά παράβαση των όρων αυτών δεν γίνεται δεκτή. Ο φάκελος ανοίγεται μόνο σε περίπτωση βραβεύσεως ή απονομής επαίνου.
2. Εάν υπάρξει εκ μέρους της Κριτικής Επιτροπής ισότιμη αξιολόγηση των έργων, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει το δικαίωμα να χωρίσει

το χρηματικό ποσό του βραβείου σε δύο ίσα μέρη, από 2.500 ΕΥΡΩ το καθένα. Η Ένωση έχει το δικαίωμα ακόμα να απονεμίσει, αντί βραβείου, έπαινο ή εύφημη μνεία εφόσον η Επιτροπή κρίνει ότι κανένα από τα υποβληθέντα έργα δεν πρέπει να λάβει το χρηματικό ποσό του βραβείου.

3. Η υποβαλλόμενη μελέτη πρέπει να περιορίζεται ακριβώς μόνο στο θέμα που ορίζει η προκήρυξη του διαγωνισμού.
4. Τα έργα που υποβάλλονται προς κρίση παραμένουν στο αρχείο της Ενώσεως Σμυρναίων. Επιτρέπεται μόνον η χρήση αντιγράφων, με δαπάνες των διαγωνιζομένων, ύστερα από αίτησή τους.
5. Τα έργα που βραβεύονται ανήκουν στους συγγραφείς. Αν οι συγγραφείς δεν τα εκδώσουν εντός διετίας, η Ένωση Σμυρναίων έχει το δικαίωμα να τα εκδώσει η ίδια οποτεδήποτε θελήσει.
6. Το βραβείο θα απονεμηθεί μέχρι το Δεκέμβριο του 2004.

Αθήνα, 11 Νοεμβρίου 2002
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Ο Γεν. Γραμματέας
ΤΑΚΗΣ ΒΕΖΥΡΠΑΝΝΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΒΙΚΕΤΟΣ
Πληροφορίες:

Ο κ. Χόρμπος Δερμ. συνταξιούχος
τηλ. 2310.322.075

* * *

Βιβλία που μας έστειλαν

